

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ЯДЕРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНИ

Н А К А З

01.07.2010 N 84

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
20 серпня 2010 р.
за N 718/18013

Про затвердження Порядку звільнення
радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю
у рамках практичної діяльності

Відповідно до статті 24 Закону України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" ([39/95-ВР](#)), статті 1 Закону України "Про поводження з радіоактивними відходами" ([255/95-ВР](#)), пункту 32 Плану заходів щодо виконання у 2010 році Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.06.2010 N 1196-р ([1196-2010-р](#)), та з метою забезпечення ефективності державного регулювання у сфері використання ядерної енергії **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити Порядок звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю у рамках практичної діяльності, що додається.

2. Управлінню безпеки поводження з радіоактивними відходами та зняття з експлуатації (Кутузова Т.Я.):

забезпечити подання цього наказу в установленому порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;

після державної реєстрації довести цей наказ до відома заінтересованих підприємств, установ, організацій.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Голови Макаровську О.А.

Голова

О.А.Миколайчук

ПОГОДЖЕНО:

Міністр палива
та енергетики України

Ю.Бойко

Міністр
промислової політики України

Д.В.Колесніков

Міністр України з питань

надзвичайних ситуацій та у справах
захисту населення від наслідків
Чорнобильської катастрофи

Н.Шуфрич

Міністр охорони навколишнього
природного середовища України

М.В.Злочевський

Міністр охорони здоров'я
України

З.М.Митник

Голова Державного комітету України
з питань регуляторної політики
та підприємництва

М.Бродський

Голова
Державного комітету України
з питань технічного регулювання
та споживчої політики

О.В.Поволоцький

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державного комітету
ядерного регулювання України
01.07.2010 N 84

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
20 серпня 2010 р.
за N 718/18013

**ПОРЯДОК
звільнення радіоактивних матеріалів
від регулюючого контролю
у рамках практичної діяльності**

I. Загальні положення

1.1. Цей Порядок встановлює критерії, вимоги та порядок звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю у рамках практичної діяльності з ними та при втручанні у випадках радіаційних аварій.

1.2. У цьому Порядку наведені нижче терміни вживаються у таких значеннях:

звільнення від регулюючого контролю шляхом вилучення з-під регулюючого контролю (далі - звільнення від регулюючого контролю шляхом вилучення) - рішення про відсутність необхідності здійснення регулюючого контролю щодо радіоактивних матеріалів, яке приймається на етапі планування практичної діяльності з ними;

звільнення від регулюючого контролю шляхом припинення регулюючого контролю (далі - звільнення від регулюючого контролю шляхом припинення) - рішення про відсутність необхідності продовження здійснення регулюючого контролю щодо радіоактивних матеріалів, яке приймається на етапі практичної діяльності з ними або при втручанні у разі радіаційної аварії;

обмежене звільнення від регулюючого контролю - звільнення радіоактивних матеріалів від певних видів регулюючого контролю;

повне звільнення від регулюючого контролю - звільнення радіоактивних матеріалів від усіх видів регулюючого контролю;

похідний рівень звільнення - величина, що використовується як критерій при проведенні безпосередніх вимірів радіаційних характеристик радіоактивних матеріалів і визначається з урахуванням застосованого методичного і апаратного забезпечення, а також встановленого рівня звільнення;

радіоактивні матеріали - будь-які матеріали, включаючи радіоактивні відходи, питома або сумарна активність радіонуклідів у яких перевищує межі, встановлені нормами, правилами і стандартами з ядерної та радіаційної безпеки;

регулюючий контроль - діяльність органів державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, що включає нормування, дозвільну діяльність та нагляд за дотриманням норм, правил і стандартів ядерної та радіаційної безпеки під час практичної діяльності з радіоактивними матеріалами.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" ([39/95-ВР](#)), "Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії" ([1370-14](#)), Основних санітарних правилах забезпечення радіаційної безпеки України, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2005 N 54 ([z0552-05](#)), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 20.05.2005 за N 552/10832 (далі - ОСПУ-2005), Нормх радіаційної безпеки України (НРБУ-97), Державних гігієнічних нормативах ДГН 6.6.1.-6.5.001-98, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.97 N 62 ([v0062282-97](#)).

1.3. Цей Порядок поширюється на радіоактивні матеріали під час планування та здійснення практичної діяльності з ними, а також при втручанні у разі радіаційної аварії та застосовується юридичними та фізичними особами під час планування та здійснення діяльності, в результаті якої утворюються або можуть утворюватись радіоактивні матеріали (далі - суб'єкти діяльності).

Джерела іонізуючого випромінювання у вигляді пристроїв для генерування іонізуючого випромінювання не належать до радіоактивних матеріалів.

1.4. Цей Порядок не поширюється:

на звільнення від регулюючого контролю майданчиків та споруд медичних, промислових, дослідницьких установок та установок ядерно-паливного циклу;

на газоаерозольні викиди та рідкі скиди під час здійснення практичної діяльності;

на радіоактивні матеріали при їх перевезенні.

Рівні звільнення при перевезенні радіоактивних матеріалів визначаються Правилами ядерної та радіаційної безпеки при перевезенні радіоактивних матеріалів (ПВПРМ-2006), затвердженими наказом Державного комітету ядерного регулювання України від 30.08.2006 N 132 ([z1056-06](#)), зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 18.09.2006 N 1056/12930.

1.5. Звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю здійснюється у двох формах: звільнення від регулюючого контролю шляхом вилучення та звільнення від регулюючого контролю шляхом припинення.

1.6. Цей Порядок у частині звільнення від регулюючого контролю шляхом припинення поширюється на радіоактивні матеріали, включаючи тверді радіоактивні відходи, які утворюються при:

експлуатації та знятті з експлуатації установок ядерного паливного циклу;

поводженні з техногенно-підсиленими джерелами іонізуючого випромінювання природного походження, які згідно з розділом 18 ОСПУ-2005 ([z0552-05](#)) підпадають під регулюючий контроль;

проведенні заходів з дезактивації територій, забруднених внаслідок радіаційних аварій;

виробництві та використанні радіоактивних речовин у закладах охорони здоров'я, сільськогосподарських, промислових, науково-дослідницьких установах, в організаціях та на підприємствах, у результаті практичної діяльності фізичних осіб, а також під час завершення практичної діяльності з радіоактивними

речовинами на цих підприємствах, в установах та організаціях або завершення практичної діяльності з радіоактивними речовинами фізичними особами.

1.7. Звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю може бути повним або обмеженим.

1.8. Звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю здійснюється Державним комітетом ядерного регулювання України за погодженням з органами, установами та закладами Державної санітарно-епідеміологічної служби МОЗ.

II. Загальні вимоги до звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю

2.1. Радіоактивні матеріали підлягають повному звільненню від регулюючого контролю за умови, що ці матеріали одночасно відповідають таким критеріям:

а) очікувана річна ефективна доза для будь-якої особи не перевищує $0,01 \text{ мЗв} \cdot \text{рік}$ під час реалізації всіх прогнозованих сценаріїв, імовірність реалізації яких більша ніж $1 \cdot 10^{-2}$ рік ;

б) очікувана річна ефективна доза для будь-якої особи не перевищує $1 \text{ мЗв} \cdot \text{рік}$ під час реалізації малоімовірних сценаріїв, імовірність реалізації яких менша ніж $1 \cdot 10^{-1}$ рік ;

в) колективна річна ефективна доза в результаті звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю не перевищує $1 \text{ люд.} \cdot \text{Зв}$ або доведено, що звільнення є найкращим рішенням з точки зору оптимізації протирадіаційного захисту.

2.2. Радіоактивні матеріали, у складі яких присутні тільки радіонукліди природного походження, підлягають повному звільненню від регулюючого контролю у випадку, коли питома активність кожного з членів ланцюгів розпаду U238, U235 та Th232 не перевищує 1 Бк/г та питома активність K40 не перевищує 10 Бк/г .

2.3. Радіоактивні матеріали, які містять суміш радіонуклідів природного походження, підлягають повному звільненню від регулюючого контролю за умови, що питома активність кожного радіонукліда не перевищує значення, наведене в пункті 2.2 цього розділу.

2.4. При розгляді питання про звільнення від регулюючого контролю радіоактивних матеріалів, які містять суміш радіонуклідів штучного походження, застосовується формула

$$S = \sum_{i=1}^n \frac{C_i}{C_{\text{звільн}i}} \leq 1,$$

де: S - знак суми;
 C_i - питома активність (у Бк/г) i-го радіонукліда штучного походження;
 $C_{\text{звільн}i}$ - рівень звільнення i-го радіонукліда за рівнем питомої активності (Бк/г).

Значення рівнів звільнення та вимоги щодо звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю шляхом вилучення наведені в розділі III цього Порядку, а щодо звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю шляхом припинення - у розділі IV цього Порядку.

2.5. Радіоактивні матеріали, у складі яких містяться радіонукліди природного і штучного походження, підлягають повному звільненню від регулюючого контролю шляхом вилучення, якщо одночасно виконуються вимоги пункту 2.3 цього розділу та розділу III цього Порядку, і звільненню шляхом припинення при одночасному виконанні вимог пункту 2.3 цього розділу та розділу IV цього Порядку.

2.6. Забороняється здійснювати навмисне розбавлення радіоактивних матеріалів нерадіоактивними наповнювачами з метою досягнення рівнів звільнення.

III. Вимоги до звільнення від регулюючого контролю шляхом вилучення

3.1. Повне звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю шляхом вилучення здійснюється, коли відповідно до проекту джерела іонізуючого випромінювання, згідно з яким планується використання радіоактивних матеріалів, одночасно передбачено, що:

на робочому місці (робочому майданчику) масова кількість радіоактивних матеріалів не перевищує 1000 кг;

сумарна радіоактивність цих матеріалів не перевищує величини мінімально значущої активності, наведеної у додатку 13 до ОСПУ-2005 ([z0552-05](#)), якщо ця радіоактивність обумовлена тільки одним радіонуклідом;

максимальна радіоактивність суміші радіонуклідів, які присутні в радіоактивних матеріалах, не перевищує значення 1 кБк, розрахованого за формулою, наведеною у підпункті 12.1.4 пункту 12.1 розділу 12 ОСПУ-2005 ([z0552-05](#)).

3.2. Радіоактивні матеріали у великих кількостях (масою понад 1000 кг) повністю звільняються від регулюючого контролю шляхом вилучення, коли відповідно до проекту джерела іонізуючого випромінювання, згідно з яким планується використання радіоактивних матеріалів, питома активність не перевищує значень, встановлених у гігієнічних нормативах, затверджених МОЗ. Для радіоактивних матеріалів, які містять суміш радіонуклідів штучного походження, використовується правило сум відповідно до пункту 2.4

звільн розділу II цього Порядку, де C_i - значення, встановлені у гігієнічних нормативах, затверджених МОЗ.

IV. Вимоги до звільнення від регулюючого контролю шляхом припинення

4.1. Незалежно від масової кількості тих радіоактивних матеріалів, що перебувають під регулюючим контролем, звільнення їх від такого контролю шляхом припинення здійснюється, якщо питома активність матеріалів не перевищує значень, встановлених у гігієнічних нормативах, затверджених МОЗ.

4.2. Для радіоактивних матеріалів, які містять суміш радіонуклідів штучного походження, використовується правило сум відповідно до пункту 2.4 розділу II цього Порядку, де звільн C_i - значення, встановлені у гігієнічних нормативах, затверджених МОЗ.

4.3. При визначенні питомої активності радіоактивних матеріалів, що звільняються від регулюючого контролю шляхом припинення, використовується усереднене значення питомої активності за об'ємом радіоактивних матеріалів масою не більше ніж 1000 кг. При цьому забезпечується однорідність розподілу радіонуклідів за об'ємом радіоактивних матеріалів таким чином, щоб радіаційний параметр у будь-якому фрагменті радіоактивних матеріалів об'ємом 0,2 куб.м не перевищував рівня, встановленого суб'єктом діяльності для контролю неоднорідності.

4.4. У разі якщо за результатами досліджень на репрезентативних зразках доведено, що максимальна питома активність не менше ніж у десять разів нижча за рівень звільнення, усереднення проводиться для партії радіоактивних матеріалів, маса якої досягає 5000 кг. Критерії репрезентативності встановлюються суб'єктом діяльності.

4.5. Звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю шляхом припинення може здійснюватись на будь-якому технологічному етапі діяльності: безпосередньо після утворення радіоактивних матеріалів; після їх витримки з метою зменшення активності; до або після дезактивації; на інших стадіях технологічного циклу.

4.6. У разі якщо питомі активності радіонуклідів перевищують рівні звільнення, встановлені у гігієнічних нормативах, затверджених МОЗ, але не більше ніж у 10 разів, радіоактивні матеріали можуть бути обмежено звільненими від регулюючого контролю за умови, що звільнення є найкращим рішенням з точки зору оптимізації протирадіаційного захисту.

4.7. З метою обґрунтування відповідності вимогам звільнення від регулюючого контролю шляхом припинення, встановленим цим Порядком, суб'єкт діяльності за погодженням з Держатомрегулюванням та органами, установами і закладами державної санітарно-епідеміологічної служби може встановити похідні рівні від зазначених у цьому Порядку дозових критеріїв або рівнів звільнення. Похідні рівні звільнення (рівні поверхневого радіоактивного забруднення, рівні потужності дози зовнішнього випромінювання тощо) визначаються для конкретних матеріалів та конкретних умов. При обґрунтуванні застосування таких похідних рівнів має бути доведено, що за всіх умов не будуть перевищені значення відповідних рівнів звільнення.

4.8. Радіоактивні матеріали з поверхневим радіоактивним забрудненням, яке знімається, звільненню шляхом припинення регулюючого контролю не підлягають. Відсутність поверхневого забруднення підтверджується вимірами відповідно до зазначених у пункті 5.1 розділу V цього Порядку методик, а саме - величиною поверхневого забруднення, яке дорівнює або нижче визначеного у методиці значення мінімально детектованого поверхневого забруднення.

V. Порядок звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю

5.1. Суб'єкт діяльності обґрунтовує відповідність радіоактивних матеріалів, що звільняються від регулюючого контролю, критеріям та умовам, встановленим цим Порядком.

Для обґрунтування звільнення (шляхом вилучення або припинення) від регулюючого контролю радіоактивних матеріалів, що відповідають критеріям, визначеним у пункті 2.1 розділу II цього Порядку, застосовуються стандарт підприємства, галузева або міжгалузева методика, які погоджується МОЗ.

Для обґрунтування звільнення від регулюючого контролю

радіоактивних матеріалів, що відповідають рівням звільнення, шляхом припинення застосовуються розрахунки, вимірювання та лабораторні дослідження на репрезентативних зразках відповідно до стандарту підприємства, галузевої або міжгалузевої методики, які погоджені МОЗ, Держспоживстандартом та Держатомрегулюванням.

Вимірювання проводяться тільки повіреними (каліброваними) в установленому порядку засобами вимірювальної техніки у атестованих (акредитованих) лабораторіях відповідно до чинного законодавства.

5.2. Для отримання рішення про звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю шляхом припинення суб'єкт діяльності подає до Держатомрегулювання заяву та документи, що обґрунтовують відповідність радіоактивних матеріалів критеріям та умовам, встановленим цим Порядком.

У заяві зазначаються відомості про:

заявника (для юридичної особи - найменування, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ, місцезнаходження, прізвище, ім'я та по батькові керівника юридичної особи; для фізичної особи - прізвище, ім'я та по батькові, паспортні дані, місце проживання, ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та інших обов'язкових платежів з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів);

походження радіоактивних матеріалів, їх форму, основні фізичні, хімічні і радіаційні характеристики;

критерії, рівні, за якими планується звільнення від регулюючого контролю; кількість радіоактивних матеріалів (сумарна радіоактивність, вага та об'єм).

При обмеженому звільненні радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю вказуються відомості про юридичну або фізичну особу, яка планує використовувати матеріали після звільнення від регулюючого контролю, зазначені в абзаці третьому цього пункту.

5.3. Документи для обґрунтування звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю (далі - документи обґрунтування) шляхом припинення мають містити інформацію про:

результати вимірювання та розрахунків, що підтверджують для матеріалів відповідність їх радіаційних характеристик, пов'язаних з формуванням дози опромінення, відповідним критеріям або рівням звільнення;

методики відбору проб та проведених вимірювань із зазначенням відомостей про їх затвердження/атестацію/апробацію;

способи подальшого поводження зі звільненими радіоактивними матеріалами (обґрунтовані варіанти подальшого безпечного поводження із зазначенням технологічних, технічних, матеріальних умов та галузей використання: вторинне використання безпосередньо заявником або іншою юридичною чи фізичною особою з передачею прав власності) - тільки для обмеженого звільнення.

До документів обґрунтування суб'єктом діяльності додаються:

копії документів дозвільного характеру на провадження діяльності у сфері використання ядерної енергії;

стандарту підприємства, галузеві або міжгалузеві методики, які погоджені МОЗ, Держспоживстандартом та Держатомрегулюванням відповідно до пункту 5.1 цього розділу.

5.4. Під час розгляду заяви про звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю Держатомрегулювання може проводити інспекційні перевірки та із залученням експертних організацій - незалежні дослідження на зразках радіоактивних матеріалів, які планується звільнити від регулюючого контролю.

5.5. Рішення про звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю шляхом припинення надається на підставі:

позитивних висновків державної експертизи ядерної та радіаційної безпеки, заяви та документів обґрунтування (у разі необхідності);

погодження органами, установами та закладами Державної санітарно-епідеміологічної служби МОЗ;
результатів інспекційного обстеження (у разі необхідності).

5.6. Термін розгляду заяви про звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю шляхом припинення та прийняття рішення не повинен перевищувати 30 робочих днів з дня отримання Держатомрегулюванням повного комплексу документів, включаючи час на проведення інспекційної перевірки. Про необхідність та дату проведення інспекційного обстеження суб'єкту діяльності повідомляється не пізніше 5 робочих днів з дати надання заяви.

5.7. За результатами розгляду заяви Держатомрегулюванням приймається рішення, в якому зазначаються:

характеристики, які ідентифікують матеріали, що звільняються від регулюючого контролю (вид, джерела походження, основні радіаційні характеристики, пов'язані з формуванням дози опромінення);

при обмеженому звільненні радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю - спосіб подальшого поводження зі звільненими матеріалами, маркувальний знак партії звільнених від регулюючого контролю матеріалів або інший засіб, що дозволяє відслідковувати матеріали, умови звільнення відповідно до вимог пункту 5.8 цього розділу та періодичність перевірок відповідно до вимог пункту 5.9 цього розділу;

дата звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю або обґрунтування відмови у зазначеному звільненні.

5.8. При обмеженому звільненні від регулюючого контролю шляхом припинення Держатомрегулювання визначає заходи регулюючого контролю щодо суб'єкта діяльності (необхідність сповіщення про зміну статусу радіоактивних матеріалів, облік радіоактивних відходів, реєстрацію джерел іонізуючого випромінювання або ліцензування окремих видів діяльності у сфері використання ядерної енергії).

5.9. При обмеженому звільненні Держатомрегулювання з періодичністю, зазначеною у рішенні, але не рідше одного разу на три роки, здійснює перевірку виконання зазначених у рішенні умов звільнення.

Начальник Управління
безпеки поводження з РАВ
та зняття з експлуатації

Т.Кутузова

{ Текст документа взято з сайту ВРУ <http://zakon1.rada.gov.ua> }

Публікації документа:

• [Офіційний вісник України](#) від 06.09.2010 - 2010 р., № 65, стор. 241, стаття 2345, код акту 52506/2010